



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1626

Cap. IX. Prudentia in dignoscendis vincendisq[ue] occultis tentationibus, &
contra Castitatem; & cautela in agendo cum viris & fœminis: & in
moderandis affectibus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45802](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45802)

tuorum affectum lapidē viam Christam D. N. cuius virtute fortitudinem induent & constantiam in castitate, quam ad eius gloriam intendis.

CONFIRMEMVS prædictā admirabili quodam casu, qui euenit S. Bernardo cum quodam Gallo Nobili ad eodē luxuria vitio dedito, vt ne vel vnicum diē cōtinere se posset. cumq; omnibus, quas eadē sanctus adferebat rationibus, respōderet: se non posse. Tandē die quadam sanctus dixit ei: Si nō vis facere pacem cum Deo, saltem treugas trium dierum facias, tanto tēpore à tuo peccato pro Dei amore abstinendo. Quod ipse annuit, & cōpleuit. Quibus cōpletis ait ad eum iterū Sanctus: alijs tribus diebus iterum abstine, pro amore B. Mariae, quod & fecit. Et hoc facto dixit ei sanctus tertio: Alijs tribus diebus abstine, pro amore omnium Sanctorū quibus cōtinenter transfuris, venit ille ad sanctum, dicens: Nolo tantummodo treugam cū Deo facere, sed & pacem perennem. Cōuersus igitur ex toto corde ad Deum, reliquam vitæ suæ tēpore benè & castè peregit. Ex quo apparet non debere te fiduciam abijcere vincendi prauam tuam consuetudinem etiam inueteratam, valdeque radicatam, Si enim feceris, quod in te est; etiamsi modicum illud sit: omnipotentia Dei commutabit cor tuum, euellet prauam consuetudinem, pacemque tribuet perpetuam cum insigni victoria.

CAPVT IX.

PRVDENTIA IN DIGNOSCENDIS VINCENDISQUE occultis tentationibus contra castitatem; & cauesela in agendo cum viris & feminis; & in moderandis affectibus.

VAMYS in omnibus animæ negotijs tractandis debeant Christiani (iuxta monitum Saluatoris) esse a prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columba, sicut in præcedenti tomo est explicatū: in procuranda tamen castitate idem monitum est maioris momenti: anima enim casta, & pura ac simplex sicut columba, nisi prudentiam simul & astutiam habeat serpētis, facillè decipietur ab ipso serpēte infernali: qui etsi in tentationibus omnis generis vitiorum, & contra omnes virtutes valde sit astutus; in ijs tamē, quibus oppugnat castitatē est astutissimus, mille enim artibus & laruis tegit luxurię fœditatem, vt Castitas insensibiliter, & imperceptibiliter laedatur ac destruat. Quamobrē Apostolus, cum Corinthijs dixisset: b. Respondi vos vni viro Virgine castā exhibere Christo: statim subiecit verba, quæ superius retulimus: Timeo autem, ne sicut serpens Euam seduxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, & excuant a simplicitate, quæ est in Christo. Atque si dixisset: ne existimetis, vos omnino esse leucos, ob sponsalia inter animas vestras & Christum celebrata: Sathanas enim, qui Euam in paradiso seduxit, facillè poterit vos etiam Virgines, & in Ecclesiæ paradiso existentes, decipere. Nam sicut tunc loquutus est,

S. Bernardus
in speculo
magno exē-
plo, verbo
consuetudo:
exemplo. 4.

2 Mar. 10, 16
Tract. 3. 6. 7

Prudentia
serpentum
necessaria
castis.

Cap. 7.
2. Cor. 11. 2

Demon lo-
quitur per
ora muli-
um serpen-
tarum.
apo. 9. 2. 9

Sensus mo-
ralis.
Fumus for-
nacia in A-
po. 9. 2. 9
tuo intelle-
ctus.

per os vnius serpentis: ita nunc loquitur per ora virorum & mulierum le-
pentinariū, & carnaliū, vt simplicibus imponat. Cos p̄uocans ad prona
desideria explenda. Et hoc est quod S. Ioannes insinuauit, cū dixit: ita tim-
que puteus Abyssi apertus fuit, & ascēdit fumus putei, sicut fumus fornacis. *Et*
obscuratus est Sol, & aer de fumo putei: & de fumo putei exierūt locustae in terram.
Et super capita earum tanquam corona similes auro: & facies earum tanquam facies
hominum. Et habebant capillos sicut capillos mulierum, & dentes earum sicut den-
tes leonum erant. Et habebant caudas similes scorpionum. Et quis hic fumus for-
naciae est, nisi intellectus caecitas, quae luxuria ignem comitatur; sed dicitur
quae homines vt, proprium damnū non aduertentes, decipiantur? Hoc
ciunt carnis concupiscentiae, per locustas significatae: quarum esca & nutrimentum
est viride terrae fecundum; carnis scilicet voluptates. Et interdum
melius decipiant, accipiunt facies hominis, adferentes rationes apparentes
interdum verò capillos induunt mulierum, blanditias scilicet, ac dolores
feminarum; interdum etiam ostendunt dentes leonum, vt metum, ac terrorem
incutiant, nisi ipsorum voris detur assensus: ac denique occulit
furtim cauda fertunt tanquam scorpiones, effundentes venena. cum
homo minimè attendit. Et hac ratione innumeras obtinent victorias; quae
per coronas similes auro, quas in capitibus gestant, significantur.

S. I.

a Pro. 7. 6.
Mulier in-
honestā.

SI CVPIS quendam ex his locustis valde ad viuū depictam cernere: tu
quid Salomon dicat de inhonestā, quadam muliere. *a De fenestra, in qua*
domus mea per cancellos prospexi, & vidi oculis fidei, quomodo illa vecordis
iuuenem deciperet. Occurrit n. illi mulier ornata meretricio, preparata ad capi-
endas animas, & apprehensam deosculatur iuuenē, & procaci vultu blanditur, in qua
promittēs delicias & voluptates, eum q; ab incōmodis, quae imminere libere
timere poterat, securum faciens valde, piā ac religiosam sese ostendēs, ac ob-
secus: victimas pro tua salute vni, & hodie reddidi vota mea: idcirco egressa sum
occursum tuū, desiderans te videre. Actalia deniq; ei dixit, vt irretueris eū ma-
tris semonibus, & blanditiis labiorū pertraxerū illū. Et statim miser eam sequens
quasi bos ductus ad victimā, & quasi agnus lasciuens, & ignorans quod ad vitium
stultus trahatur, donec transigat sagitta securi eius: velut si quis festinet ad laqueum
& nescit, quonā de periculo anima eius agitur. Hoc dixit Salomon, admirabili or-
nans artificio vecordis illius iuuenis deceptionem. Nam primum eum
confert cum boue, qui ducitur ad victimam tardo gressu, quasi prauidens
se praetextu futuri sacrificij, duci ad macellum: & simul confert illi cum
agno lasciuente, exillente, & currente cum multis laetitiae indicijs, qui tamen
ad idem macellū festinat. Ac denique dicit esse tanquam iuuenem quae volando
festinat, vt escā accipiat; & capitur laqueo à venatore, qui illū praeparauerat

vt ipsam

ut ipsam capiens occidat, eaque postea nutriatur. Eosdē igitur gressus tenent
 mileri homines, quos decipit luxuria. Nam initio bouino sequuntur gressu,
 interdum sed raro in peccatum cadentes; & occasionem, specie quadam bo-
 na & sancta quærentes. Cum quæ deceptionem suam deprehendunt, adhuc
 remanet affectus ad voluptatem: ad quam percipiendam magis quam antea
 festinant, quamuis conscientia remoritur non desint, illos retrahentes: sed
 tandem festinant & volant absque difficultate, & potius cum magno deside-
 rio escam illam sumendi sensualiū deliciarum, in quibus inferni venator la-
 tentem posuit laqueum incorigibilitatis, quo illos omnino capit, ac deuo-
 rat. Et maledicta locusta, quæ prius hominis faciē, & mulieris capillos osten-
 derat, finem imponit induens caudam scorpionis: quæ suo veneno occidit
 absque vilo remedio. Tantamque edit stragem, ut Salomon addat: *b fortissimos*
quosq; interfectos ab ea, scilicet luxuria. Tanta enim est astutia eius ac feritas, ut
 nisi lux & sanior cœlestis adsit illā reprimens: non sit sapientia vlla humana,
 quam ipsa non decipiat; neq; fortitudo, quam non vincat; neque sanctitas,
 quam non projiciat in terram. Quis sapientior ipso Salomone hanc parabo-
 lam proponente; & quis Sambone fortior? aut quis sanctior Dauide, suo tē-
 pore? hos autem tres (ait S. Hieronymus) prostrauit luxuria: ut lapsus viro-
 rum adeo insignium in scientia, fortitudine, & sanctitate, admonitio sit reli-
 quorum, ut periculū fugiant: nisi cum tanto suo incommodo perire velint.

Quod si huiusmodi viros aperta facie aggressa ita prostrauit: quam stra-
 gem edet si tecto vultu, & quasi latuato ne agnoscat, aliquos inuadat? ma-
 ledictus enim est *Leuiticum* cum de hoc vitio tentat & aggreditur aliquos ex
 electionibus, qui sunt *deus eius electus*, vultum suum aliqua ex quatuor lar-
 nis tegere solet, ut familiaritatem virorum & feminarum faciat, in qua su-
 os laqueos occultet. *Prima* est titulus & pretextus religionis, quo impellit ad
 familiariter agendum cum personis, quæ præferunt sanctitatem: siue id fiat
 in carum, siue in nostram utilitatē: nam illis non attendentibus, spiritualem
 amorem conuertit in carnalem: ita ut *qui spiritu inceperunt, carne consumantur.*
Secunda larva est pretextus & titulus necessitatis aut pietatis: fingit enim
 obligationes rerum piarum & urgentium: ut ex conuersatione necessaria
 transeat ad prophanam; & pallio necessitatis tegatur carnalitas. *Tertia* est
 titulus cognationis: persuadet enim non subesse periculum, vbi ipsa natura o-
 stium occlusit vitio: & cognatio adeo propinqua remouet suspicionem, pu-
 gnantemque efficit securam. *Quarta* est, qua fingit falsam securitatem, quasi ob
 senectutem aut longam castitatis experientiam, aut ob generis nobilitatē, & of-
 ficii autoritatem non sit periculum lapsus in luxuriam; aut ob similes alias
 causas quæ tanquam ymbra quædam sunt apparentis virtutis, quæ ymbra
 suffulciunt astuti Behemoth: de quo dicitur: *sub umbra dormit in secreto ca-*

Luxuria
fortissimos
enecat.
b Pra. 7. 26.

Prostratis
sapientissi-
mos & for-
tissimos.

In Regulis
Monach. c.
de Castitate.
Plurimos
occulte
prostratis.
c Iob 3. 8.
d Hab. 1. 16.
Quatuor
larua luxu-
ria.

1.
Pretextus
religionis.
c Galat. 3. 3.

2.
Pretextus
necessitatis.

3.
Titulus co-
gnationis.

4.
Falsa secu-
ritatis ima-
ginatio.

lami, c Iob, 40, 16

lami, & in locis humentibus: requiescit enim in animabus deliciosis, & sensibus delitijs deditis: quas umbris tegit virtutum simulatorum; eas que spoliis vero lumine, quo fuissent amplius manifestanda.

Ad Hæc omnia incommoda præuenienda, nullum aliud medium sapiens efficacius adinuenit, quam associari sibi diuinam sapientiam, & non quam à latere suo repellere veram prudentiam, *g sed sapientia dicere: mea es: & prudentiam vocare amicam fidelissimam.* Hæc est quæ laruam repellit uet Leuiatham, ut eius fœditas appareat. Hæc Behemoth umbras illustrat quibus cautissimè fugit. Hæc viros sanctos efficit h *prudetes sicut serpentes: æque astuti sunt ad fraudes dæmonum detegendas: atque ipsi sunt ad obtrudendas, iuxta illud Dauidis: i super inimicos meos prudentem me fecisti custodiam mandata tua.* statim autem ac tales fraudes deprehendunt: eas fugiunt non passu bouino, nec saltationibus agnorum, aut ceruorum: sed celeritate plus quam auium. *k Eorum enim oculi sunt quasi columbarum super riuos aquarum, diuinarum scilicet Scripturarum: in quibus umbras vident animarum rapacium, à quibus celerrimè fugiunt; nam in hoc genere vitiorum, fugere est vincere: quod insinuauit S. Apostolus, dicens: i fugite fornicationem.* Hæc cœlesti prudentia ostia sunt documenta illa & consilia saluberrima, quæ sancti sunt amplexi ad suam conseruandam castitatem: quæ & scripta conseruauerunt ad nostram instructionem. Quorum hic summam quandam facimus pro ijs, qui perfectiùs eam colunt, siue tæculares, siue Ecclesiastici, & Religiosi: ut quisque illud sibi sumat, quod iuxta suum statum ad se spectabile

§. 2.

P R I M V M documentum est, non habitare in eadem domo cum femina, cum qua sit occasio aliquid contra honestatem admittendi, quocumque existente titulo ex prætextu ex quatuor prædictis. Memento (ait Hieronymus) quod vna femina ex paradiso expulerit eum, quem Deus in ipso collocauerat: quare meritò timeas: si tali sociæ incautè cohabitares, ne tibi sit occasio discedendi ex paradiso Religionis, & ipsius Ecclesiæ ac proinde gloriæ paradisi amittendi. Quamobrè seuerò sancti Gregorij Papa decretò prohibitum est Sacerdotibus, cum feminis habitare, nisi cum ijs, quas antiqui Nicæni concilij Canones permittunt: quales sunt mater, amita, germana soror. cum quibus nec malæ suspiciones, nec temptationum pericula esse possunt. Melius tamen, inquit, facient, si etiam à ratione se cohabitatione contineant. Nam legitur, quod beatus Augustinus nec cum sorore habitare consensit, dicens: quæ cum sorore mea sunt, sorores meæ non sunt. Docti ergo viri cautela, magna nobis debet esse instructio. Nam incauta præsumptionis est, quod fortis pauet, minus validum non timere. Sapienter enim illicita superat, qui didicerit etiam non vti concessis. Et de

quodam

g Pro. 7. 4.
Diuina sapientia medium contra has laruas.

h Mar. 10. 16
i Ps. 118. 94.

k Can. 5. 12

Hoc vitium fugere vincere est.

l i. Cor. 6. 18

1.
Non cohabitandum feminae.
In Reg. c. de Castitate.

c. oportet. d. 81.

S. Greg prohibuit, clericis cohabitationem seminarum.

Lib. 7. ep. 39

refertur c. Legitur. d. 82.

82.

quod a alio sancto viro scribitur, quod a proprijs fororibus cibum per quan-
 dam rotam accipiens, dicere solet: quod quemadmodum id facere poterat,
 illas non videns: ita se libentius habitum, si neque audiret. Et concilium Mogun-
 tinum idem consilium amplectitur, & approbat; qui inquit, instigante Dia-
 bolo, & in illis scelus perpetratum reperitur; aut etiam in pedissequis earun-
 de. Quis tutus erit, qui attendet, filias Loth proprium in parentem inebriasse,
 ut cum ipsis dormiret: sub eo praetextu, quod nullus virorum remansisset in terra,
 postquam Sodoma, Gomorra, & vniuersa terra regionis illius subuersa fuerat,
 ac propterea nullum superesse medium, ad generis humani propagationem, nisi
 ut proprius parens ebrius cum ipsis dormiret? *Thamar* nurus Iudae socerum
 suam decepta ut secum coiret: *Ammos* decepta, & non vi oppressit sororem suam
Thamar. o *Filius Heli* Summi Sacerdotis, etiam si & ipsi Sacerdotes essent, dor-
 micbant cum pauperculis mulieribus, quae ex deuotione obseruabant ad ostium
 tabernaculi. Denique quemadmodum non est tutum in eadem spelunca cum scor-
 pionibus & basiliscis habitare: quia vel nunc, vel postea citò aut tardè vene-
 no suo inficiunt & occidunt prope se manentes: ita ait S. Hieronymus non est
 tutum in eadem domo cum suspectis mulieribus habitare: quarum oculi sunt qua-
 si Basilisci, qui dum vident, aut etiam videntur, occidunt: quarum labia mel di-
 stillant, aspidum veneno commixtum; quarum manus tanquam scorpionum
 sunt, qui statim atque tangunt corpus, illud pungunt; cor verò veneno inficiunt.
 Quare maius prodigium est, cum illis absque culpa habitare: quam cum serpenti-
 bus absque laesione. Nec sufficienti vlla sanctitatis praeseruatione, ubi continua
 est cum illis communicatio, & familiaritas. Quemadmodum euenit cuidam
 sancto Episcopo, qui vocabatur *Andreas*, de quo sanctus *Gregorius* refert:
 quod haberet in domo sua sanctimoniam quandam feminam, persuadens
 sibi, nullum imminere periculum ob diurnam, valdeque probatam v-
 triusque castitatem. Sed breui, imminere periculum deprehendisset eius a-
 mitrendae; nisi *Deus* sua misericordia ipsum monuisset. Quod statim
 atque aduersit, illam ex domo sua cum reliquis dimisit: hoc suo exemplo
 nos monens; maioris esse prudentiae, occasionem fugere: quam cum spe vi-
 ctoriae, eam admittere. Primum enim est facile: secundum valde difficile:
 qui autem tantum animi & virum non habet, ut vincat quod minus est:
 quomodo habebit ad vincendum quod est maius? cum igitur periculum
 aliquod apparet, amplectendum est ipsius Saluatoris documentum dicen-
 tis: *si oculus tuus, manus, aut pes scandalizat te, abscinde eum & proiice abs-*
te: bonum enim tibi est ad vitam ingredi, absque aliquo horum quam illis re-
tentis, mitti in ignem aeternum. volens aperte dicere: si pater tuus, mater, soror,
 aut quaeuis alia persona tibi adeo chara atque est lumen oculorum; aut si
 famulus, ancilla: amicus, aut alia persona tibi tam necessaria, atque cui

*c. Inhiben-
 di de coha-
 bit. Cler. &
 mul ierum.
 m Ge. 19. 33*

*n Ge. 38. 10.
 n 2. Reg. 13.
 14.
 o 1. Re 2. 22
 Cum (cor-
 pionibus
 non est tu-
 tum habi-
 tare.
 Oculi muli-
 eris sunt
 quasi basi-
 lisci.*

*Lib. 3. Dial.
 c. 7.*

*Prudentia
 est occasio-
 nem fugere.*

p Mat. 19 8

pedes

pedes & manus; tibi fuerit occasione impingendi contra Castitatem. Illas aut à te remoue: præstat enim ad cælum peruenire solum, quam ad infernum descendere tam male comitatum.

2.
Nen sunt
visitanda
famina seu
specta.
Lib. 1. Offi
cio c. 20.

”

”

”

Mulierum
temporis
consumitur
in uisitatio
nibus.

”

”

e Hospitio
d. 32.

”

De Consi.
Monast. c. 4.

”

Sine neces
sitate mulie
res non
sunt aduen
da

”

q Dan. 13 21

3
lo prae
xtu men
dum cum
sola femina

SECUNDVM documentum est, non visitare faminas suspectas, nec mittere, se, quo ad fieri poterit, ab iisdem visitari: (idem autem intelligitur ipsis faminis respectu virorum) nam æquè noxium est frequenter illas visitare, atque cum eisdem habitare. Hoc suadet S. Ambrosius omnibus Ecclesiasticis, & continentiae cultoribus, multis rationibus: quarum præcipua est, ne in peccata labantur; imò etiam, ne occasio præbeatur murmurum, & suspicionibus: quæ bonum ipsorum nomen deformat. O quæ inquit, non dederunt locum errori, & dederunt suspicioni! nam si alius imbecillitas huiusmodi faminis eueniat, facile suspicio cadet in eas frequenter visitantem, etiam illius culpæ innocentem. Tertio eò quòd, ut plurimum, consumatur multum temporis in huiusmodi uisitacionibus, quæ subtrahitur orationi, lectioni, & studijs. Cur (inquit idem sanctus) tempus quod tibi super est, non expendes in lectione & Oratione? cur non uisitas Christum? cur non cum eo colloqueris? cur non ipsum audis? siquidem cum eo loqueris, cum oras: & eundem audis, cum res diuinas legis. Ad hæc, non decet huiusmodi frequentiam uisitacionum, opinionem aliquam, & auiditatem ex hoc tuo exemplo acquirere: ut alij in eisdem sint liberiores. Hoc confirmat S. Hieronymus, cuius sententia refertur in Decreto: hospitio tuum, inquit, aut raro, aut nunquam mulierum pedes terant: quia non potest toto corde cū Deo habitare, qui faminarum accessibus copulatur. Nunquam de mulierum formis disputes, Faminae nomen tuum nesciant. Faminae quam bene uideris conuersantem, mente dilige; non corporali frequentia.

IDEM consilium præbet S. Basilius suis religiosis, & quidem adhuc auctore seuerius. Fugienda, inquit, imprimis cum mulieribus nobis congressiones sunt, collocaçionesque; neque ad eas unquam accedendum, nisi cum grauissima aliqua ad eas necessitas impellat, & aliter facere non possimus. Atque ipsa etiam ubi nos necessitas adegerit, quam ocissimè, sine morâ ipsis extricemus. Idem scilicet ualens uiri etiam senes & ualdè alioquin graues facere merito debent. Et faminae ualdè honestæ exemplum accipientes duobus illis senibus populi Israel iudicibus qui quòd frequentarèt domum Ioakim; ibique uiderent sanctam eius uxorem q. Susannam, eius carnali amore exalterunt, & omni pudore deposito, ad turpitudinem sollicitarunt.

TERTIVM documentum est, ut nullo prætextu, & nulla occasione, illa ualdè esset uolenta, nec euitari posset, solus cum sola maneat; nec necesse coram testibus eam alloquatur, qui in nimum ipsos uideant; etiamsi uerba non audiant, cum de ijs agetur, quæ occulta esse oportet. Id seuerissimè

seruatur

seruabat S. Augustinus, vt refert Posidonius in eius vita. Et idem S. Ambrosius suadebat, dicens in necessarijs & urgentibus fæminarum visitationibus semper iuniores habeant adiunctos socios seniores. Et in septima Synodo generali hoc seuerissimè cautum est omnibus Clericis: Certè, inquit, solum ad solam accedere nulla Religionis ratio permittit. Melius est enim, duos esse simul, quàm vnum. Simul enim & fidelius, & tutius res geritur. Vt enim vni, quia si ceciderit, non est qui erigat eum. Et in octaua Synodo idem est constitutum Religiosis, cum necessitas vrgeret aliquam fæminam etiã religiosam visitare. Vult enim in eo casu colloquiũ Monachi cũ Monacha fieri præsentia Abbatis: aut alterius vetulæ monachæ, & breui ab ea discedere. Et vniuersim in omnibus Religionibus obseruantibus & Zelantibus est receptũ, vt nullus Religiosus ad domos fæminarũ eat solus. Nam (vt ait S. Thomas) religiosus solus est dæmoniũ solitariũ: eò quòd non habens custodem Angelum visibilem, qui ipsum coerceat, & retrahat ab his quæ appetit, sibi ipsi est dæmon. Nam dæmon videns solum cum sola, statim accurrat tanquam tertius ad illos sollicitandos, ac denique illos prosternit. nam seminiũ cententur, qui absque necessitate in tale periculum se conijciunt: neq; arrogantes exultat exemplum Christi D. N. quòd cum muliere Samaritana solus loqueretur. Id enim fuit quasi occurfus quidam in medio campi, per quem multi transibant: & cum colloquium protraheretur, iussit ille, qui virum suum vocaret. Adeoque rarò id contingebat, vt venientes discipuli mirarentur quòd cum muliere loqueretur. Perpendite (ait S. Cyprianus) quàm procul essent Apostoli ab huiusmodi colloquijs priuatim cum fæminis habendis: cum hic mirati fuerint, Magistrum suum cum ea colloquentem. Quamuis ob reuerentiam nullus illorum nec male de eo suspicatus est; neque ab eo quæsiuit, quid cum ea loqueretur. Est autem magnum testimonium insignis cautela, quã Christus D. N. in suis actionibus se gerebat: siquidẽ ipsimet eius inimici, qui eius actiones diligenter obseruabant ac de eius cibo & potu, & conuersatione cum publicanis & peccatoribus murmurabant: nunquam tamẽ vel minimum indicium talis calumniæ. Imò S. Epiphanius aduertit: Christũ D. N. cum post resurrectionem soli Mariæ Magdalene appareret; & illa ad eius pedes se proijciens, eos vellet osculari, tunc id nõ permisit: vt ostenderet, inquit, perfectam castitatẽ & sanctimoniam, dicit Mariæ: *noli me tangere*: quamuis postea cum reliquis eius sociabus apparuit, facultatem eis fecit *accedendi, & tenendi pedes eius & ipsum adorandi*.

Ex His *quartum* sumitur documentum, nec tangendi scilicet, nec permittendi se tangi ab aliqua fæmina etiã prætextu pietatis: præcipuè si soli sint: nisi ingentis necessitatis, & certæ securitatis casus occurreret. Nam vt

Tom. 3.

P

sanctus

cap. 26. Vbi supra.

c. in omnib. d. 8. c. Clerici ex C. 61. Africano & Clericus ex Lucio Papa ibidem. 18. q. 2. c. Distinctio.

Castillo lib. 3. Hist. c. 37.

Sine necessitate agens cum muliere semivirtuosus est. q. Ioan. 4. 27

Lib. de sing. Clerico.

Hæres. 26.

1. Ioan. 20. 17. Mat. 28. 9.

4. Non sunt attingenda mulieres & contra.

Vbi supra c.
Hospitaliū
c. Pro. 6. 27.

Tactus mu-
lieris est vo-
lunt ractus
ignis.
Lib. 4. Dial.
c. 11.
Refertur c.
Presbyter
d. 32.

Vna scintilla
sufficit ad
accendendam
stuppam.

Licet corpus
quasi mor-
tuum da-
mon tamen
vixit.

Sanctifican-
da sunt af-
fectiones er-
ga mulieres.

sanctus Hieronymus disputat: si sanctus Apostolus dicit, *bonum est hominem mulierem non tangere*: malum igitur erit eam tangere, & ut certe periculose. Nam, vt Sapiens ait, *Sicut non potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut stimenta illius non ardeant; aut ambulare super prunas, ut non comburantur pedes eius*: sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui, non erit mundus, oem tetigerit. Talis enim tactus est quasi tactus ignis, qui solet cor inflammare, & commovere. Quamobrem viri sancti in hoc erant cautissimi. Qualis fuit magister ille vir Ursinus, de quo sanctus Gregorius refert, quod summam cautam adhibuerit, ne pateretur, se ab vlla femina tangi; & cum iam esset in senectute, & femina quæ illi ministrabat, aurem suam ad ægrotantis nares applicaret, vt deprehenderet an adhuc respiraret: Sanctus vir, vires, quas potentia debilitate sua exerens, in feruore spiritus vocem extulit, dicens: recte me mulier, adhuc igniculus viuitt: paleam tolle. Volens significare quod quemadmodum ignis stramen aut stuppam tanges, statim accenditur: ita cum femina tangitur, concupiscentiæ ignis accenditur: nec utos sancti putant sancti, eod quod ignis ob senium aut præsentem morbum valde mortificatus. Vel vna sic uidem scintilla, quæ supersit, sufficit, vt stuppam accendat magnamque excitet flammam. quem admodum euenit seni cuiusdam monacho, qui transiens per quoddam monasterium, incidit in morbum: cuius autem monasterio grauis esset, contendit apud Abbatem, vt permitteretur ire ad domum piarum quarundam feminarum, quæ suam operam ad eum curationem offerebāt. Resistenti autem Abbati ob periculum, quod eorum poterat, Monachus responderat: non esse, cur timeret; nam se iam habebat corpus mortuū. Cui Abbas replicauit: corpus tuum mortuum est; sed tuus est mortuus diabolus tentator, qui videns te in occasione positum, ingreditur ac prosternit: sicut re ipsa euenit, & animæ suæ iacturam fecit: & nique vt appareat zelus Dei Domini nostri in hanc cautelam, dicam quod in vita S. Mariæ de Egnies refertur: quod colloquente ipsa cum viro quodam spirituali, ipse tetigit eius manum: ipsa autem ad eod colloquio immemora non aduertebat: sed Deus D. N. defectum illum suppleuit, & audita est illi vox de cælo: *noli me tangere*. quam cum illa non intelligeret, vt pote Latini sermonis ignara, quæsiuit ab ipso viro, quid vox illa sibi vellet: sed is voce intelligens, manum retraxit, factusque est cautus, ne vnquam amplius mulierem tangeret.

§. 3.

VENIAMVS ad quintum documentum, quod medicamentum habet agridudinis radici, vigilans cura, summa diligentia, in reprimenda & mortificanda quacunque affectione in corde exurgente ad quamcunque personam, ex qua possit castitas periclitari, etiam si valde sit languida.

inuncta, & videatur sancta, valdeque illa nostro, aut nos eius auxilio, & ope-
ra indigere. Nam (vt ait S. Basilius) proxima & veluti contiguus ianuis sunt
quædam vitia virtutibus. nam quælibet virtutis ianua simillimam in vitia
ferentem vtrinque speciem aperit; vt qui ad virtutem ingredi nititur, eius
primum ianua aduersitens, dum hac se pulsare arbitratür, aperta sibi hinc aut
inde altera ex vitiorum ianuis: deceptus maxima similitudine, ingrediatur
veluti virtutis domum: cunctis eius errorem irridentibus, quod in tali ha-
bitet hospitio. Hoc modo valde sunt prope domus & ostia zeli, & iræ; libe-
ralitatis, & prodigalitatis, & similibus aliorum. Et huius generis, ait Sanctus
Basilius, esse spirituales amorem & sensuales; charitatem veram & falsam,
quæ est carnalitas. Et sæpè eueniet, aliquem existimare, se pulsare, & ingredi
domum veræ charitatis, dum amat consanguineam, aut cognatam, aut con-
fessarium bono & spiritali amore: cum reuera non ita sit. eò quod domum
sit ingressus falsæ charitatis, siue carnalitatis; quia eos amat amore sensuali,
& propter carnis voluptatem. Id quod intra breue tempus detegitur, erum-
pentibus aliquibus verbulis. leporibus, & tactibus; & rebus alijs valdè à ve-
ta charitate remotis. Sancta enim charitas (vt ipse ait) carnis non tangitur
vitijs & cætera; neque affectiones sensuales admisceri sibi patitur; neque
deceat, vt, nomen sequentes falsæ charitatis, dignitatem & meritum veræ a-
mittamus, & vt S. Hieronymus dixit, crebra munuscula, & dulces literas, &
ludariola, & prægustatos cibos sanctus amor non habet: hæc enim omnia
carnem sapiunt, & procul sunt ab amore casto.

Ex His S. Basilius infert prudentiam & zelum, quo amor cordis sit
dignoscendus ac moderandus, ne castitas periclitetur, prudenter, inquit, se
ipsam libret, pro merito singulis quod est sui iuris impartiens. Deum pro-
pter se ipsum sine termino aut limite diligat, sed Dei ministros non pro-
pter se ipsos, sed quod eam iuuent, vt Deo coniungatur, serioque ei seruiat.
Probas ac deuotas personas diligat (præcipuè si sint femina) purè propter
Deum, & ipsi Deo, eo solo sine, vt obligationi suæ satisfaciens earum ani-
mas saluas faciat; Quodcumque exiguæ huius amoris puritatis erumpens
iudicium statim mortificans. Et intelligat: (ait idem Sanctus) vultum & vo-
cem mulieris esse instar Magnæ lapidis, qui ferrum ad se trahit, si sit in
certa distantia. Et quamuis valde sis senex & sanctus, tibi que videaris instar
ferri insensibilis. ne tamen tibi ipsi fidas, neque affectu prope accedas ad fe-
minam: trahet enim te magnes, sibi que; faciet adhærere amore sensuali. De quo
dixit S. Hier. inter illecebras voluptatū etiam ferreas mentes libido domat.

Sed ad hanc sensualem amorem moderandum ac frænandum nullum
est efficacius medium verò ac feruenti Dei amore, cuius rationem præclare
adfert S. Hieronymus dicens: valdè difficile esse animam non amare rem
aliquam.

*Lib. de vera
virginitate
circa mediū*
» »
» »
» »
» »

*Vitia mul-
ta proxima
virtutibus.*

*Vide S. Bo-
nauent. de
Gradib.
virtutū c. 4.
Amor cordis
moderan-
dus ne peri-
clitatur Ca-
stus.*

*Vox mulie-
ris est velut
magnes.*

*Epistola ad
Eustochium
de Cūsto.
virginit.*
» »



Dei amor
vincit car-
nis amorē.

»

»

»

a Epl. s. 13.

aliquam: quamobrem amorem carnis, Spiritus amore esse vincendum, vnius desiderium, alterius desiderio mortificandum: vt quantum ex altero minuitur, tantum alterum crescat. Felix conscientia & beata Virginitas, cuius corde nullius alterius amor, quam ipsius Christi inuenitur. Quod licuius personæ recordatur, non suspirat propter eam, nec videre desiderat quem visum non vellet deserere. Hoc enim vult significare: cum sine aliquo amore viuere non possis: vt carnalem repellas, amplectere spirituales: vt ce turpem creaturarum amorem, diligendo multum earum creatorem: quemadmodum clauus clauo pellitur, ita purus Christi amor pellet ex corde omnium rerum terrenarum amorem. Et hoc est, quod suadet Apollus, cum dicit: *a Et nolite inebriari vine in quo est luxuria: sed implemini Spiritu sancto, loquentes vobismetipsis in psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes, & psallentes in cordibus vestris Domino, gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini nostri Iesu Christi, Deo, & Patri.*

In qua sententia opponit Apostolus effectus & fructus amoris carnalis, significari per vinum, in quo est luxuria; effectibus amoris diuini Spiritu sancto proueniētis: qui nos exhortatur, vt carnalis vini amoris diuini Spiritus amore vincamus. Vinum enim luxurie alienat hominem se ipsis, inebriatos voluptatibus rerum externarum: at vinum charitatis colligit homines intra se ipsos inebriatos delicijs bonorum internorum: illud vinum facit homines garrulos, loquaces in plateis, & foris huius mundi; hoc verò facit eos colloqui secum ipsis intra propria sua corda: illud incitat ad prophanas & minus honestas cantilenas decantandas; hoc verò cantaudos psalmos, hymnos, & carica spiritualia ac pia: illud adfert oblivionem & ingratitude in usu creaturarum, in quibus suas quasque delicias ac voluptates; hoc autem efficit perpetuam Dei memoriam, & gratiarum actionem propter res quascunque, quibus iuvitur ad gloriam impendantis: illud expellit ex corde nomen Iesu Christi, nec ore illud profert, nec laudet; neque in opere, vt eum imitetur; hoc verò nomen illud sanctissimum ita visceribus imprimit, vt semper desiderent de eo, cum eo colloqui; illum que in omnibus eius actionibus imitari. Desique veræ Charitatis dulcedo a deo excellit: vt fastidium adferat & dulcedinis vini sensualis. Quibus meliora sunt diuini sponsi verba vino vniuersæ terræ: ac propterea c. 2. aurea, hoc est, charitate *præcingit vsque ad mammillas*, mortificans ceteros mores.

Vinum luxuria facit: homines garrulos. Vinum charitatis impellit ad cantica spiritualia.

b Cant. 1. 3. c. Apo. 1. 13.

Cor castum omnia membra effici casta.

Ex efficacia huius diuini amoris, qui castificat cor, prouenit, vt sensus etiam ipsi, & reliquæ hominis facultates, castificentur: cor enim perfectum castum castos efficit oculos; castas aures, odoratum, gustatum, & tactum castas; castam linguam, castas manus in ipsis operationibus. Init enim firmum

simum cum omnibus his facultatibus pactum: quod nunquam admittent aliquid illicitum contra castitatem; sed potius à multis licitis abstinebunt, ne occasionem præbeant in illicitis impingendi. Cum igitur sensualis voluptas (vt ait S. Basilius) sit inftar alicuius fontis plura habentis epistomia, qui aquam fundit per sensus & potentias carnis; & inftar serpentis mulorum capitum, per quæ omnia inficit veneno; diligentem operam dare oportet, vt purus Dei amor aded crescat, vt illum fontem, septemque eius riuulos exsiccet: vt impleatur quod dixit Isaias quod d. *desolabit Dominus & leuabit manum suam super flumen Aegypti, & in fortitudine spiritus sui: ita illud percutiet, vt in septem riuos distribuat, vt transcant per eum etiam calceati.* Quem eundem effectum (ait S. Basilius) prouehire ab interno castitatis amore: qui ignis inftar hunc fontem exsiccat; & serpentis huius capita ita adurit, vt nõ renascatur. Danda est tibi opera (ait Cassianus) vt aded magno castitatis amore accendaris qualem homo valde auarus habet ad pecuniam; aut ambitiosus ad honorem; vt libidinosus ad personam sibi valde dilectam. nam ex feruenti huiusmodi desiderio fiet, vt, quod eam obtinere possis, dulcem ac suauem cibum horreas, & ipsum potum necessarium; & vt somnum naturæ aliàs debitum, suspectum habeas, aut certe cum timore & magna cautela illum admittas: ed quod sit industrius deceptor, & æmulus valde aduersarius castitati. Horrebis etiam otiositatem, quæ est carnalitatibus esca, vt affirmant Sancti Patres dicentes: Dauidem fuisse ab ea superatum: nam *eo tempore, quo solent Reges ad bella procedere, mansit ipse in Hierusalem otiosus, quod otium fecit illum surgere de strato suo post meridiem, & deambulare in solario domus regis.* & oculos leuare vt eam aspiceret, quæ eius castitatem est deprædata. Ac propterea Poeta ille dixit: *ostia si tollas, periere cupidinis arcus: cedit amor rebus, res auge, tuus eris:* quare si castitatem diligas: eius amor faciet te horrere otium, quo illa valde læditur; & occupationes bonas amare, & quæcunque alia, quibus illa fouetur & conseruatur.

DEMIQUE anima casta esse debet *Hortus conclusus & fons sigillo vnici sui sponsi signatus,* qui dicit ei: *g pone me vt signaculum super costatum, vt signaculum super brachium tuum.* vt intelligat, quidquid fecerit, cogitauerit, aut amauerit: debere esse sigillo Iesu Christi sponsi eius obsignatum; In solo eo totum suum amorē collocare debere; neque rem vllam amare, nisi in ipso, & propter ipsum: & sic ed deueniet, vt habeat h. *dilectionem fortem sicut mortem;* sicut mortem scilicet vitiorum, & vitam omnium virtutum. Sed de hac conclusione & sigillo fufius inferius agemus, cum sermo erit de castitate Religiosa, in qua id magis eueniet.

IMPONAMVS his documentis finem addito alio: quod scilicet, quæcumq; de moderandis affectionibus & cautelis adhibendis in agendo cum

Sensualis voluptas per multa capita venena diffundit.
d. Isai. xi. 15.

Coll. 12. c. 4.

S. Aug. ser. 17. ad Frat. S. Ista. l. 3. de summo bono c. 20. c. 2. Reg. 11. 1. Otium fecit peccare Dauidem. Ouid li. 3. de remedio Auoriv.

f. Cant. 4. 12 g. Cap. 8. 6. In solo Christi castus amorem collocet. h. Cap. 8. 6.

T. in. 6. ca. 10. c. 11.

fœminis dicta sunt, sint etiam intelligenda modo suo in agendo cum per-
nis parua ætatis. Est enim verissima illa sententia communis, quod in
lietibus facit sexus, in pueris facit ætas. Adferunt enim cogitationes & affe-
ctiones inordinatas, quæ maiorum peccatorum sunt sementis. ad cuius
remedium prædicta documenta sufficiunt.

CAPVT X.

PRVDENTIA ET FORTITVDO IM TENTATIONIBVS
& occasionibus repente & seorsim occurrentibus siue in vigilia,
siue in somno: & præparatio ad eas vincendas
adhibenda.



VANTVMVS humana prudentia & zelus castitatis vigilan-
tiam ac pervigilantiam in fugiendis occasionibus eius amittende, aut
sufficiende: certum est aliquas, & forte multas aded repente occurren-
tes, vt præueniri non possint: eod quod Dæmō valde astutus & illi
offerat: vt imparatos nos videns, & solos absque alijs testibus
facile nos prosternat. Quas occasiones & tētationes permittit Dominus
vt arrogantium, tutosq; se iudicantium superbia retundatur, & humiliter
splendeat verò magis prudentia & fortitudo perfectorum; aded strenue
eas vincendum, atque si eas præuidētes sese muniuissent. Historiæ sunt plu-
res stupendis ad hoc propositum exemplis. Patriarcham Ioseph omnino
repente & solum inuasit eius Dominā: & a *apprehensa lacinia vestimenti eius*
ad peccandum inuitavit, *Qui tamen relicto in manu eius pallio fugit; & egressus*
foras, vt castitatem suam illæsam conseruaret. b Sancta Susanna omnino
imparata, cum improbi illi senes eam inuaderunt, quæ tamen *exclamans*
magna, eorum improbitatem euasit.

a Gen. 39. 11

b Dan. 13. 24

Occasiones
luxuria. va-
ria.

IN vitis Sanctorum legimus, sæpe Dæmonem huiusmodi occasiones
illis obtulisse: aliquando in hospitij, dum iter facerent: vt euenit S. Bernardo.
Aliquando dum visitarent agrotantes, siue ad Confessiones excipiendas, si-
ue ad eas consolandas: vt accidit S. Vincentio Ferrerio. Aliquando dum
suis ædiculis in Eremo manerent, fœminas in eas inducebat: vt euenit S.
Martiniano, quem aded vehementer his occasionibus persequeretur, vt
cerit eum per mundum vagari ab vno in alterum locum, vt eas fugeret: do-
nec se recepit ad quandam insulam paruam inhabitatam in medio maris.
Sed neque ibi quiescere permisit: nam die quodam repente eod impulerunt
fluctus maris quandam Virginem quæ fuerat naufragium passa: quam, ne
permitteret submergi, coactus est in Insulam illam admittere. Sed tunc

119